

Poradnik Oddolnej Edukacji w zakresie Ochrony Cywilnej

***wdrażanej jako element dodatkowy
do projektów realizowanych w ramach
Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność
finansowanego z programu regionalnego
Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027***

Spis treści

I. Wstęp - Rola instrumentu RLKS w budowaniu oddolnej odporności społecznej..	3
II. Współpraca grantobiorcy z podmiotami zewnętrznymi	4
III. Realizacja tematyki ochrony cywilnej w projektach grantowych.....	6
IV. Kompetencje podmiotów prowadzących zajęcia	9
V. Współpraca z podmiotem prowadzącym zajęcia z zakresu ochrony cywilnej	11
Załącznik 1 Przykładowy konspekt zajęć dla dzieci i młodzieży	13
Załącznik 2 Przykładowy konspekt zajęć dla seniorów.....	15
Załącznik 3 Współpraca realizatora grantu z podmiotem szkoleniowym	17
Załącznik 4 Baza podmiotów gotowych współpracować z grantobiorcami	21

I. Wstęp - Rola instrumentu RLKS w budowaniu oddolnej odporności społecznej

Niniejszy dokument stanowi Poradnik Oddolnej Edukacji w zakresie Ochrony Cywilnej, opartej na fundamencie **Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS)**. Jako unikalny, terytorialny instrument wsparcia, RLKS to najskuteczniejszy mechanizm dotarcia z kluczowymi informacjami do wszystkich grup mieszkańców – ze szczególnym uwzględnieniem społeczności w mniejszych ośrodkach i na obszarach wiejskich, gdzie tradycyjne kanały komunikacji administracyjnej bywają niewystarczające.

Wykorzystanie potencjału Lokalnych Grup Działania (LGD) pozwala na budowanie świadomości zagrożeń i postaw prospołecznych w sposób bezpośredni, angażujący i dostosowany do specyfiki danego obszaru. Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że działania edukacyjne oraz wsparcie w obszarze ochrony cywilnej i bezpieczeństwa ludności, realizowane w formie projektów grantowych w ramach wdrażania **Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR)**, mają charakter społeczny i uzupełniający.

Wsparcie to **nie stanowi realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej**, która definiuje kompetencje organów administracji publicznej i służb ratunkowych. Działania te nie są również tożsame z realizacją konkretnego celu dotyczącego obronności w ramach programu regionalnego **Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 (FEdKP)**. Projekty grantowe w modelu RLKS, w zakresie ochrony ludności skupiają się wyłącznie na wymiarze edukacyjnym, prewencyjnym i społecznym, wspierając budowanie lokalnych sieci samopomocowych i szerzenie wiedzy o bezpieczeństwie wśród obywateli.

II. Współpraca grantobiorcy z podmiotami zewnętrznymi

Rola eksperta zewnętrznego

Podmioty inne niż realizator projektu (instytucje publiczne, NGO, służby mundurowe) wnoszą specjalistyczną wiedzę i autorytet. Ich obecność wzmacnia realizm szkoleń i buduje zaufanie do systemów ochrony ludności i obrony cywilnej.

Formy realizacji zajęć przez podmioty zewnętrzne

- **Wykłady i prelekcje:** tematyka dotycząca rozpoznawania sygnałów alarmowych, bezpieczeństwa cyfrowego, procedur ewakuacyjnych, reagowania w sytuacjach kryzysowych i zarządzania stresem.
- **Cykle warsztatów praktycznych:** Metoda „nauki przez działanie” obejmująca kursy pierwszej pomocy, warsztaty z pakowania „plecaka przetrwania”, obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego, rozpoznawania zagrożeń online (m.in. fake newsy, phishing, cyberstalking).
- **Wizyty studyjne i wyjazdy:** Odwiedziny w jednostkach Straży Pożarnej lub centrach zarządzania kryzysowego, pozwalające uczestnikom zobaczyć infrastrukturę bezpieczeństwa „od kuchni”.
- **Zajęcia animacyjne:** Wykorzystanie gier i zabaw, mające na celu oswojenie dzieci i młodzieży z umundurowaniem i podstawowymi zasadami bezpieczeństwa, a u dorosłych wyeliminowanie poczucia paniki i lęku poprzez nadanie poważnym tematom lekkości.

Metodyka pracy z grupami o szczególnych potrzebach

Grupa docelowa	Rekomendowane metody pracy	Rola podmiotu zewnętrznego
Dzieci (powyżej 6 roku życia)	Zabawy ruchowe, teatrzyk pacynkowy, osvajanie z dźwiękiem syreny w formie łagodnej gry.	Dostarczenie rekwizytów (np. małe kaski), budowanie pozytywnego wizerunku służb.
Młodzież	Zamiast wykładu – scenariusz kryzysowy (np. „miasto po przejściu wichury” lub „cyberataki na sieć energetyczną”), gdzie młodzież musi podjąć decyzje pod presją czasu.	Ekspertskie wyjaśnienie skomplikowanych procedur prawnych i logistycznych, dostarczenie rekwizytów, organizowanie realiów polowych (w przypadku zajęć

	<p>Medycyna pola walki i sztuka przetrwania - nauka tamowania krwotoków, użycie opaski uciskowej, ewakuacja rannych, budowanie schronień, uzdatnianie wody, orientacja w terenie bez GPS (bardzo angażujące i przydatne życiowo).</p> <p>Treningi łączności - obsługa radiostacji, podstawy kryptografii czy bezpiecznego zachowania w sieci (cyberbezpieczeństwo).</p> <p>Debaty oksfordzkie - dyskusje o etyce obronności, geopolityce i współczesnych zagrożeniach, co rozwija krytyczne myślenie.</p> <p>Wizyty studyjne - wyjścia do jednostek wojskowych, centrów zarządzania kryzysowego lub strzelnic (również pneumatycznych/laserowych).</p>	<p>poza miejscem realizacji projektu), mentoring i doradztwo zawodowe (dla uczniów myślących o mundurze, kontakt z czynnym żołnierzem czy funkcjonariuszem to szansa na poznanie realiów służby i pomoc w zaplanowaniu ścieżki kariery np. rekrutacja do WOT czy na uczelnie wojskowe), weryfikacja umiejętności (Zewnętrzni instruktorzy mogą przeprowadzić certyfikację lub egzaminy praktyczne, co podnosi prestiż zajęć i motywuje młodzież do poważniejszego traktowania ćwiczeń obronnościowych).</p>
<p>Seniorzy</p>	<p>Dyskusje panelowe, praca na mapach okolicy (wyznaczanie dróg ewakuacji), treningi pamięciowe dot. numerów alarmowych.</p>	<p>Ekspertskie wyjaśnienie skomplikowanych procedur prawnych i logistycznych.</p>

Standardy bezpieczeństwa i aspekty prawne

- **Nadzór:** Personel klubu/ośrodka musi sprawować stały nadzór nad uczestnikami (zachowanie norm opiekuńczych), podczas gdy ekspert zewnętrzny odpowiada wyłącznie za merytorykę zajęć.
- **Zgody:** W przypadku zajęć skierowanych do dzieci dopuszcza się udział w zajęciach rodziców, dla wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa dziecka.
- **Dokumentacja:** Każde działanie powinno być poprzedzone planem przeprowadzenia ćwiczenia i zakończone podsumowaniem.

III. Realizacja tematyki ochrony cywilnej w projektach grantowych

Działania edukacyjne w obszarze ochrony cywilnej powinny być dostosowane do specyficznych potrzeb, możliwości oraz roli społecznej poszczególnych grup odbiorców:

1. Kobiety (Przełamywanie stereotypów płciowych)

Projekty skierowane do kobiet powinny wzmacniać ich kompetencje w obszarach tradycyjnie uznawanych za męskie, promując liderstwo w sytuacjach kryzysowych:

- **Techniczne warsztaty samoobrony i ratownictwa:** szkolenia z zakresu gaszenia pożarów w gospodarstwie domowym, obsługi agregatów prądotwórczych czy prostych napraw technicznych w sytuacjach awaryjnych.
- **Akademia Liderki Bezpieczeństwa:** szkolenia z zarządzania kryzysowego w lokalnej społeczności i koordynacji pomocy sąsiedzkiej.
- **Warsztaty z psychologii ratownictwa:** techniki opanowania paniki i udzielania wsparcia emocjonalnego poszkodowanym.

2. Dzieci i młodzież (Edukacyjne Kluby Młodzieżowe)

W pracy z najmłodszymi nacisk kładziony jest na budowanie nawyków bezpieczeństwa poprzez zabawę, interakcję i praktyczne ćwiczenia. Sugerowane działania to:

- **Warsztaty pierwszej pomocy:** nauka wezwania służb ratunkowych, pozycja boczna bezpieczna, obsługa defibrylatora AED.
- **Gry terenowe i symulacje:** organizacja scenariuszy typu „escape room” lub podchody, gdzie zadaniem jest odnalezienie drogi ewakuacyjnej lub skompletowanie „plecaka przetrwania”.
- **Zajęcia z bezpieczeństwa cyfrowego:** rozpoznawanie dezinformacji i alertów pogodowych/kryzysowych przesyłanych kanałami elektronicznymi.

W przypadku zajęć skierowanych do dzieci i młodzieży, czyli uczestników Edukacyjnych Klubów Młodzieżowych, należy pamiętać o dostosowaniu programu do wieku uczestników. Zajęcia muszą być ściśle skorelowane z etapem rozwoju uczestników:

- **dla dzieci (szkoła podstawowa):** skupiamy się na nauce poprzez zabawę, budowaniu postaw patriotycznych, pierwszej pomocy oraz zasadach bezpieczeństwa i alarmowania. Unikamy elementów drastycznych;

- **dla młodzieży (szkoły ponadpodstawowe):** wprowadzamy elementy specjalistyczne, takie jak terenoznawstwo, techniki przetrwania (survival), zaawansowane ratownictwo medyczne oraz podstawy taktyki.

3. Wszyscy mieszkańcy (Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji)

Działania o charakterze ogólnospołecznym mają na celu integrację i stworzenie lokalnych struktur samopomocowych:

- **Zajęcia z bezpieczeństwa:** wizyty w miejscach przechowywania sprzętu ratowniczego, prezentacje map zagrożeń lokalnych oraz punktów zbiórki do ewakuacji.
- **Tworzenie Lokalnych Planów Odporności:** warsztaty partycypacyjne, podczas których mieszkańcy wspólnie identyfikują zasoby (np. studnie, agregaty, osoby z uprawnieniami medycznymi) dostępne w ich sąsiedztwie.
- **Kampanie informacyjne:** dystrybucja poradników dotyczących zachowania w przypadku braku dostaw energii (blackout), wody czy skażenia terenu.
- **Złota godzina przed podaniem dalej** - edukowanie mieszkańców, aby weryfikowali każdą sensacyjną wiadomość w oficjalnych źródłach (np. na stronach gov.pl) zanim prześlą ją sąsiadom lub rodzinie (kluczowe zagrożenia to np. celowe sianie paniki o braku paliw lub fałszywe alerty o skażeniu).
- **Pierwsza Pomoc Psychologiczna** – szkolenia i warsztaty, jak uspokoić kogoś w szoku (np. techniki oddechowe, uziemienie).

4. Seniorzy (Kluby Seniora)

Działania dla seniorów koncentrują się na budowaniu odporności osobistej oraz wykorzystaniu ich potencjału jako „strażników pamięci” i doświadczenia:

- **Bezpieczny Dom:** audyty bezpieczeństwa domowego, nauka właściwego reagowania na sygnały alarmowe oraz przygotowanie domowych apteczek i zapasów.
- **Spotkania z ekspertami:** warsztaty z funkcjonariuszami Straży Pożarnej lub Obrony Cywilnej na temat zagrożeń sezonowych (np. czad, pożary traw, ekstremalne zjawiska pogodowe).
- **Treningi łączności:** nauka obsługi tradycyjnych odbiorników radiowych i prostych narzędzi komunikacji na wypadek braku sieci komórkowej.

Wskazówka dla Grantobiorców: Projektując działania, należy pamiętać o ich inkluzywności – każda aktywność powinna uwzględniać potrzeby osób z niepełnosprawnościami oraz zapewniać dostępność architektoniczną i komunikacyjną:

- Sygnały alarmowe: Jak edukować osoby niesłyszące (np. powiadomienia wibracyjne/błyskowe w telefonie, aplikacje RSO).
- Ewakuacja: Asysta i procedury wyprowadzania osób z ograniczeniami ruchowymi.
- Materiały: Przygotowanie prostych grafik (tekst łatwy do czytania – ETR) dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi..

IV. Kompetencje podmiotów prowadzących zajęcia

Skuteczność edukacji dotyczącej ochrony cywilnej zależy od kwalifikacji osób przekazujących wiedzę. Podmioty uprawnione do prowadzenia zajęć z ochrony cywilnej powinny wykazywać się kompetencjami w trzech kluczowych obszarach:

1. Kompetencje merytoryczne:

Dogłębna znajomość procedur alarmowania, zasad ewakuacji (w tym samoewakuacji), udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej oraz zachowania w sytuacjach zagrożenia (chemicznego, radiacyjnego, militarnego).

2. Kompetencje metodyczne:

Umiejętność dostosowania przekazu do grupy wiekowej (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy) oraz prowadzenia zajęć praktycznych (ćwiczenia, symulacje).

3. Uprawnienia formalne:

Posiadanie certyfikatów instruktorskich, doświadczenia w służbach mundurowych lub ratowniczych, bądź statusu organizacji pożytku publicznego z wpisanymi celami statutowymi w zakresie obronności.

Poniżej znajduje się zestawienie podmiotów, które posiadają odpowiednie zaplecze i kadrę do prowadzenia szkoleń:

Służby i instytucje państwowe

- **Państwowa Straż Pożarna (PSP) i Ochotnicze Straże Pożarne (OSP):** Liderzy w zakresie ratownictwa, ochrony przeciwpożarowej i procedur ewakuacyjnych. Możesz skontaktować się z lokalną komendą przez Serwis Rzeczypospolitej Polskiej;
- **Wojska Obrony Terytorialnej (WOT):** Formacja dedykowana do wspierania lokalnych społeczności, oferująca szkolenia z zakresu przetrwania (survival), łączności i topografii;
- **Policja:** Edukacja w zakresie bezpieczeństwa osobistego, rozpoznawania zagrożeń o charakterze terrorystycznym i cyberbezpieczeństwa.

Organizacje pozarządowe (NGO) i społeczne

- **Polski Czerwony Krzyż (PCK):** Najstarsza organizacja specjalizująca się w kursach pierwszej pomocy i międzynarodowym prawie humanitarnym. Szczegóły znajdziesz na stronie PCK;
- **Związek Harcerstwa Polskiego (ZHP) i Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej (ZHR):** Organizacje z bogatym doświadczeniem w edukacji polowej, budowaniu odporności psychicznej i pracy zespołowej;
- **LOK (Liga Obrony Kraju):** Specjalizuje się w szkoleniach technicznych, strzeleckich oraz łączności radiowej.

Podmioty wyspecjalizowane

- **Prywatne firmy szkoleniowe (Security & Survival):** Firmy prowadzone przez byłych żołnierzy jednostek specjalnych, oferujące zaawansowane kursy z zakresu przetrwania w trudnych warunkach.

V. Współpraca z podmiotem prowadzącym zajęcia z zakresu ochrony cywilnej

W celu wzbogacenia projektów o kluczowe kompetencje z zakresu bezpieczeństwa i obronności cywilnej, LGD rekomenduje trzy modele nawiązywania współpracy pomiędzy grantobiorcami a podmiotami specjalistycznymi. Wybór wariantu zależy od etapu przygotowania wniosku oraz preferencji wnioskodawcy.

Wariant I: Model Planistyczny (współpraca na etapie tworzenia wniosku)

W tym modelu LGD zaprasza eksperta lub przedstawiciela podmiotu wyspecjalizowanego na **spotkanie informacyjno-szkoleniowe dotyczące naboru**.

- **Cel:** Umożliwienie potencjalnym grantobiorcom uwzględnienia komponentu obronnego już w strukturze planowanego projektu i budżecie.
- **Zaleta:** Pełna integracja zajęć z celami projektu oraz możliwość precyzyjnego dopasowania harmonogramu działań.
- **Działanie LGD:** Organizacja panelu eksperckiego podczas spotkania dla wnioskodawców.

Wariant II: Model Sieciujący (baza rekomendowanych partnerów)

LGD pełni rolę pośrednika informacyjnego, utrzymując stały kontakt z podmiotami prowadzącymi szkolenia z obronności.

- **Cel:** Zapewnienie wnioskodawcom szybkiego dostępu do zweryfikowanych wykonawców (ekspertów).
- **Zaleta:** Oszczędność czasu na etapie poszukiwania podwykonawcy i gwarancja merytorycznej jakości usług.
- **Działanie LGD:** Udostępnianie bazy kontaktów (namiarów) wszystkim potencjalnym wnioskodawcom jako załącznik do dokumentacji naborowej lub wpis na stronie internetowej.

Wariant III: Model Uzupełniający (Współpraca po wyborze projektów)

Model aktywowany po ogłoszeniu wyników naboru i publikacji listy rankingowej.

- **Cel:** Rozszerzenie zakresu merytorycznych realizowanych już projektów o elementy obronności cywilnej (np. w ramach oszczędności lub modyfikacji działań).
- **Zaleta:** Możliwość elastycznego reagowania na bieżące potrzeby bezpieczeństwa lokalnego przez podmioty, które otrzymały dofinansowanie.

- **Działanie LGD:** Publikacja na stronie www informacji o możliwości rozszerzenia projektów o edukację obronną. Na podstawie listy wybranych grantobiorców, wyspecjalizowany podmiot kontaktuje się bezpośrednio z beneficjentami w celu przedstawienia oferty warsztatów.

Wskazówka dla Grantobiorcy: Niezależnie od wybranego wariantu, należy pamiętać, aby zakres zajęć z obronności cywilnej (np. pierwsza pomoc przedmedyczna, zachowanie w sytuacjach kryzysowych, topografia) był spójny z grupą docelową projektu.

Załącznik 1

Przykładowy konspekt zajęć dla dzieci i młodzieży

Tytuł: „Mój przyjaciel Strażak”

Cel główny: Oswojenie dzieci z widokiem umundurowanego funkcjonariusza oraz nauką rozpoznawania dźwięku syreny i numeru alarmowego w formie zabawy.

Metryczka spotkania

- **Prowadzący:** Funkcjonariusz Państwowej Straży Pożarnej lub druh OSP.
- **Czas trwania:** 20–30 minut (dostosowany do możliwości koncentracji uczestników).
- **Miejsce:** Sala zabaw lub ogródek edukacyjnego klubu młodzieżowego.

Przebieg zajęć

Faza zajęć	Opis aktywności	Cel szczegółowy
Powitanie	Strażak wchodzi w koszulce typu polo (bez pełnego rynsztunku), siada na dywanie z dziećmi. Pokazuje maskotkę strażacką.	Przełamanie bariery strachu przed obcą osobą.
Prezentacja	Strażak powoli zakłada elementy munduru (kurtka, kask), tłumacząc, do czego służą. Pozwala dzieciom dotknąć materiału.	Oswojenie z nietypowym wyglądem munduru i hełmu.
Zabawa ruchowa	Dzieci naśladują jazdę wozem strażackim (trzymanie kierownicy, dźwięk „iii-ooo”). Na hasło „Pożar!” – zatrzymują się.	Ćwiczenie reakcji na sygnał dźwiękowy.
Warsztat „112”	Wspólne wyklejanie dużych cyfr 1-1-2 na plakacie przy użyciu czerwonej bibuły.	Zapoznanie z Numerem Alarmowym 112.
Finał (opcja)	Jeśli to możliwe, wyjście przed budynek, by zobaczyć wóz strażacki i (ciche) włączenie świateł niebieskich.	Budowanie pozytywnych skojarzeń ze służbami.

Lista niezbędnych pomocy dydaktycznych

- **Mundur bojowy i kask:** Do celów demonstracyjnych (ważne, by kask był lekki, np. plastikowa replika dla dzieci).
- **Maskotka „Żarek”:** Lub inna przytulanka w stroju strażaka, która pełni rolę „łącznika” między uczestnikami a mundurowym.
- **Głośnik Bluetooth:** Do odtworzenia cichego, narastającego dźwięku syreny (oswajanie z hałasem).
- **Materiały plastyczne:** Arkusz brystolu z narysowanym konturem cyfr 112, czerwona bibuła, klej bezpieczny dla dzieci.
- **Dyplomy „Dzielnego Małego Strażaka”:** Przygotowane na podstawie wzorów edukacyjnych PSP.

Wskazówki dla realizatora Edukacyjnego Klubu Młodzieżowego

- **Przygotowanie:** Przed wizytą przeczytaj dzieciom bajkę o strażaku (np. „Kicia Kocia poznaje strażaka”), aby temat nie był całkowicie nowy.
- **Bezpieczeństwo:** Poinformuj strażaka, aby nie używał głośnych sygnałów dźwiękowych w zamkniętym pomieszczeniu – może to wywołać traumę u maluchów.
- **Wsparcie:** Opiekunowie z edukacyjnego klubu młodzieżowego powinni aktywnie uczestniczyć w zabawach, dając przykład dzieciom.

Załącznik 2

Przykładowy konspekt zajęć dla seniorów

Tytuł: „Bezpieczna Jesień Życia – Dom bez Ognia i Czadu”

Cel główny: Zwiększenie świadomości seniorów w zakresie zagrożeń pożarowych i zatruc tlenkiem węgla oraz nauka obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego.

Metryczka spotkania

- **Prowadzący:** Specjalista z Państwowej Straży Pożarnej lub certyfikowany instruktor ppoż.
- **Czas trwania:** 60–90 minut (z przerwą na kawę/dyskusję).
- **Miejsce:** Sala w Klubie Seniora lub świetlica wiejska/osiedlowa.

Przebieg zajęć

Faza zajęć	Opis aktywności	Cel szczegółowy
Wstęp: Statystyki	Krótką prezentacją lokalnych danych nt. pożarów w mieszkaniach i zatruc czadem.	Budowanie świadomości realnego zagrożenia.
„Cichy zabójca”	Prezentacja czujki tlenku węgla. Demonstracja dźwięku alarmu. Gdzie montować, a gdzie nie?	Nauka obsługi czujek czadu i dymu.
Warsztat: Kuchnia	Omówienie gaszenia palącego się oleju (pokrywka vs woda – pokaz z użyciem koca gaśniczego).	Poznanie metod gaszenia tłuszczów kuchennych.
Obsługa Gaśnicy	Zasada PASS (Wyciągnij zawleczkę, Celuj w podstawę, Ściśnij, Ruch omiatający). Ćwiczenia „na sucho”.	Przełamanie lęku przed użyciem gaśnicy.
Plan Ewakuacji	Dyskusja: jak opuścić zadymione mieszkanie? (poruszanie się przy podłodze, zamykanie drzwi).	Wypracowanie nawyków ratunkowych.

Lista niezbędnych pomocy dydaktycznych

- **Zestaw czujek:** Sprawna czujka tlenku węgla (czadu) oraz dymu z bateriami do demonstracji dźwięku.
- **Trenażer gaśniczy lub gaśnica ćwiczebna:** Gaśnica proszkowa (ABC) oraz płynowa (ABF) – puste lub z wyczerpanym terminem do pokazania budowy.
- **Koc gaśniczy:** Do demonstracji gaszenia płonącego naczynia lub człowieka.
- **Materiały edukacyjne:** Ulotki kampanii „Czujka na straży Twojego bezpieczeństwa” z dużym drukiem.
- **Karta „Moje Bezpieczeństwo”:** Formularz do wpisania numerów do najbliższych i listy leków, do powieszenia na lodówce (tzw. Karta życia).

Wskazówki dla realizatora Klubu Seniora

- **Tempo:** Seniorzy cenią możliwość zadawania pytań w trakcie – warto zarezerwować czas na anegdoty i dzielenie się doświadczeniami.
- **Logistyka:** Jeśli planowany jest pokaz użycia gaśnicy z wyrzutem środka, musi on odbyć się na zewnątrz, na utwardzonym terenie, zgodnie z przepisami ppoż.
- **Weryfikacja:** Zaprosz lokalnego kominiarza, by opowiedział o obowiązku przeglądu przewodów kominowych, co jest kluczowe w profilaktyce zatrucia czadem.

Załącznik 3

Współpraca realizatora grantu z podmiotem szkoleniowym

Formalności i Podstawa Prawna

- **Weryfikacja podmiotu:** Sprawdzenie statutu organizacji (NGO) lub uprawnień instruktora. W przypadku służb mundurowych – oficjalne pismo do Komendanta Powiatowego/Miejskiego PSP lub Policji.
- **Podpisanie Porozumienia/Umowy:** Dokument powinien zawierać:
 - Zakres odpowiedzialności stron.
 - Termin i czas trwania zajęć.
 - Informację o nieodpłatnym (wolontariat/edukacja publiczna) lub odpłatnym charakterze usługi.
- **RODO:** Uzyskanie zgód na przetwarzanie danych osobowych instruktora oraz (opcjonalnie) zgód na wykorzystanie wizerunku uczestników do celów promocyjnych placówki (np. zdjęcia z wizyty strażaka na Facebooku klubu).

Bezpieczeństwo i Ubezpieczenie

- **Polisa OC:** Sprawdzenie, czy podmiot zewnętrzny posiada ubezpieczenie OC z tytułu prowadzonej działalności. Jeśli to osoba prywatna (instruktor), warto rozszerzyć ubezpieczenie NNW uczestników o zajęcia z udziałem gości.
- **Weryfikacja w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym:**
Obowiązek bezwzględny w przypadku klubów dziecięcych zgodnie z Ustawą Kamilka. Każdy gość wchodzący do klubu dziecięcego musi zostać sprawdzony w rejestrze z dostępem ograniczonym.
- **Standardy Ochrony Małoletnich:** Zapoznanie eksperta zewnętrznego z obowiązującymi w placówce procedurami ochrony dzieci.

Przygotowanie Merytoryczne i Logistyczne

- **Zatwierdzenie Scenariusza:** Przejrzenie planu zajęć pod kątem dostosowania do wieku (czy np. pokaz nie będzie zbyt drastyczny dla seniorów lub zbyt głośny dla dzieci).
- **Przygotowanie Sali:** Zapewnienie odpowiedniej przestrzeni (np. miejsce na rozłożenie koca gaśniczego czy wjazd wozu strażackiego na teren posesji).

- **Obecność Opiekunów:** Wyznaczenie pracowników placówki, którzy będą obecni podczas zajęć (ekspert zewnętrzny prowadzi zajęcia, ale za bezpieczeństwo i dyscyplinę odpowiada personel klubu).

Po zakończeniu spotkania

- **Dokumentacja zajęć:** Wpis do dziennika zajęć/księgi raportów.
- **Podziękowanie/Certyfikat:** Przygotowanie oficjalnego podziękowania dla instytucji zewnętrznej, co buduje relacje na przyszłość.
- **Ewaluacja:** Krótka ankieta wśród seniorów lub zebranie opinii od opiekunów dzieci – czy cele edukacyjne zostały osiągnięte.

Wzór klauzuli do porozumienia (Przykład)

"Zleceniobiorca/Partner oświadcza, że posiada niezbędne kwalifikacje do przeprowadzenia szkolenia z zakresu ochrony ludności i zobowiązuje się do przestrzegania wewnętrznych regulaminów bezpieczeństwa obowiązujących w placówce, w tym Standardów Ochrony Młodzieży."

Wzór ankiety ewaluacyjnej dla uczestników zajęć

Szanowna Pani / Szanowny Panie,

Dziękujemy za udział w zajęciach z zakresu obronności i bezpieczeństwa realizowanych w ramach projektu grantowego Lokalnej Grupy Działania. Prosimy o wypełnienie poniższej, anonimowej ankiety. Państwa opinia pozwoli nam ocenić wartość szkolenia oraz lepiej przygotować kolejne inicjatywy na rzecz bezpieczeństwa lokalnego.

Prosimy o zaznaczenie wybranej odpowiedzi znakiem X.

1. Jak ocenia Pani/Pan przydatność wiedzy i umiejętności zdobytych podczas zajęć?

- Bardzo wysoko
- Wysoko
- Przeciętnie
- Nisko
- Bardzo nisko

2. Czy po udziale w zajęciach czuje się Pani/Pan lepiej przygotowany/-a na sytuacje kryzysowe?

- Tak, zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Trudno powiedzieć / Bez zmian
- Raczej nie

3. Który element lub temat zajęć był dla Pani/Pana najbardziej wartościowy?
(Można wybrać maksymalnie 2 odpowiedzi)

- Przygotowanie plecaka ewakuacyjnego / zapasów domowych
- Pierwsza pomoc i zachowanie w strefie niebezpiecznej
- Rozpoznawanie sygnałów alarmowych i komunikatów
- Bezpieczeństwo w sieci i walka z dezinformacją (fake newsami)
- Pierwsza pomoc psychologiczna (radzenie sobie ze stresem i paniką)

4. Jak ocenia Pani/Pan sposób prowadzenia zajęć oraz przygotowanie trenera/prowadzącego?

- Bardzo dobrze (jasny przekaz, ciekawe ćwiczenia)
- Dobrze
- Przeciętnie
- Źle

5. Czy uważa Pani/Pan, że w Waszej gminie/miejscowości powinno być realizowanych więcej takich szkoleń dla mieszkańców?

- Tak
- Nie
- Nie mam zdania

6. Uwagi, wnioski lub propozycje dotyczące kolejnych zajęć:

(np. co warto dodać, co zmienić, jaki temat rozwinąć)

.....
.....

Dziękujemy za poświęcony czas!

Wskazówka dla Grantobiorcy LGD (Do usunięcia przed drukiem):

Analiza danych: Ankieta jest skonstruowana tak, abyś mógł szybko zsumować odpowiedzi (np. *"90% uczestników oceniło przydatność wysoko lub bardzo wysoko"*). Te twarde dane liczbowe będą idealnym uzupełnieniem Twojego sprawozdania końcowego z realizacji grantu w LGD.

Załącznik 4

Baza podmiotów gotowych współpracować z grantobiorcami

Poniższy wykaz zawiera kluczowe instytucje szczebla wojewódzkiego oraz schemat kontaktu na poziomie lokalnym. Służy on jako wsparcie dla Grantobiorców przy organizacji zajęć (np. pozyskiwanie prelegentów, materiałów edukacyjnych) oraz jako informator dla mieszkańców.

1. Poziom Wojewódzki (Koordynacja i nadzór)

- **Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego (WBIZK)**
Instytucja: [Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy](#)
Adres: ul. Jagiellońska 3, 85-950 Bydgoszcz
Sekretariat: tel. +48 52 349 73 90, e-mail:
wbzk_sekretariat@bydgoszcz.uw.gov.pl
Rola w projekcie: Główne źródło wytycznych, oficjalnych poradników rządowych oraz informacji o strukturze schronów i miejsc ukrycia w regionie.
- **Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego (WCZK)**
Adres: ul. Jagiellońska 3, 85-950 Bydgoszcz
Telefon (całodobowy): +48 52 349 77 77
E-mail: kryzys@bydgoszcz.uw.gov.pl
Rola: Monitorowanie zagrożeń na terenie całego województwa, koordynacja działań ratowniczych, rozsyłanie alertów regionalnych.
- **Centrum Powiadamiania Ratunkowego (CPR) – Obsługa numeru 112**
Adres: ul. Grudziądzka 9-15, 85-130 Bydgoszcz
Telefon: 112 (alarmowy), +48 52 568 28 84 (administracyjny).

2. Główne Służby Ratownicze i Mundurowe w Regionie

- **Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu**
Adres: ul. Prosta 4, 87-100 Toruń
Rola: Formacja odpowiedzialna za ratownictwo techniczne, chemiczne, gaszenie pożarów oraz kluczowy filar ochrony ludności.
- **Komenda Wojewódzka Policji w Bydgoszczy**
Adres: ul. Powstańców Wielkopolskich 7, 85-090 Bydgoszcz
Rola: Ochrona porządku publicznego, zabezpieczenie dróg ewakuacyjnych, walka z cyberzagrożeniami i dezinformacją lokalną.

- **8. Kujawsko-Pomorska Brygada Obrony Terytorialnej (8. KPBOT)**

Dowództwo: Bydgoszcz (podległe bataliony w Toruniu, Inowrocławiu i Grudziądzu).

Rola: Wsparcie społeczności lokalnych w stałych rejonach odpowiedzialności (SRO) podczas klęsk żywiołowych, akcji poszukiwawczych oraz w stanach zagrożenia militarnego.

3. Poziom Lokalny (Najważniejszy dla Grantobiorców LGD)

Zgodnie z polskim prawem, pierwszym szczeblem odpowiedzialnym za ochronę ludności jest samorząd gminny i powiatowy. Grantobiorcy realizujący warsztaty powinni nawiązać kontakt ze swoimi lokalnymi strukturami:

- **Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego (PCZK):**

Funkcjonują przy każdym Starostwie Powiatowym w województwie (np. w Toruniu, Aleksandrowie Kujawskim, Brodnicy, Świeciu, Żninie itd.).

Zastosowanie: Posiadają szczegółowe, lokalne plany zarządzania kryzysowego i mapy zagrożeń dla danego powiatu.

- **Gminne Zespoły Zarządzania Kryzysowego (GZZK):**

Działają w każdym urzędzie gminy lub miasta na obszarze działania Twojej LGD. Szefem zespołu jest odpowiednio Wójt, Burmistrz lub Prezydent Miasta.

Zastosowanie: To tam mieszkańcy mogą uzyskać informację, gdzie w ich najbliższej okolicy znajdują się wyznaczone punkty zbiórki do ewakuacji lub lokalne miejsca schronienia.

Wskazówka dla Grantobiorców (Jak praktycznie wykorzystać ten załącznik?):

1. **Zaproś eksperta:** Przy organizacji zajęć z pierwszej pomocy, ewakuacji czy plecaka awaryjnego warto wysłać oficjalne pismo z zaproszeniem do lokalnej **Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP)** lub dzielnicowego z **Policji**. Służby te bardzo chętnie wspierają inicjatywy edukacyjne mieszkańców w ramach swoich działań profilaktycznych.
2. **Uzupełnij dane:** Wdrażając projekt w konkretnej gminie, dopisz w tym miejscu bezpośredni numer telefonu do **Twojego Urzędu Gminy (wydział zarządzania kryzysowego/obronnego)**, aby uczestnicy szkolenia wyszli z gotowym, lokalnym kontaktem.